POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XII. Štev. 284 | TELEFON 25-67 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409 | Maribor, sobota 17. decembra 1938 | NAROČNINA NA MESEC: Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din, dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din | Cena 1·— din

Chamberlainovo svarilo Nemčiji

Zaostritev razmerja med Londonom in Berlinom — Nemčija naj premišljuje o velikobritanski vojaški in finančni moči v primeru konflikta — Velik odmev v Nemčiji — Hitler bo baje sam odgovoril Chamberlainu

LONDON, 16. decembra. Razmerje med Nemčijo in Veliko Britanijo pričenja dobivati čisto nove oblike, ki jih še nedavno, zlasti pa po podpisu monakovske izjave ni bilo mogoče pričakovati. Zdi se, da je angleška vlada z ministrskim predsednikom Chamberlainom na čelu vedno bolj razočarana nad politiko Berlina. Chamberlain in njegova vlada sta pričakovala, da bo po monakovskem sporazumu napočila v Evropi doba miru in utrjevanja medsebojnih odnošajev med demokratičnimi in totalitarnimi velesilami, namesto tega se pa ustvarjajo neprenehoma nova vprašanja in novi konflikti, ki povzročajo še več nemira in negotovosti. To razočaranje je včeraj Chamberlain tudi javno pokazal z izjavo na naslov Nemčije, ki pomeni senzacijo in bo povzročila gotovo še velik odmev.

CHAMBERLAINOVA IZJAVA

LONDON, 16. decembra. Razni znaki dokazujejo, da se razmerje med Anglijo in Nemčijo vedno bolj ohlajuje in da je zaradi zadnjega incidenta na banketu časniških poročevalcev vznevoljen tudi sam Chamberlain. Temu svojemu nezadovoljstvu z metodami Nemčije je dal včeraj na nekem banketu tudi duška z odločno izjavo: »Kadar bodo odgovorni voditelji v Nemčiji — pri tem ne mislim seveda nemškega naroda — pričeli resno premišljevati o nasledkih eventualnega konflikta med Nemčijo in Veliko Britanijo, tedaj bodo morali razmišljati razen o naši oborožitvi tudi o ogromnih finančnih sredstvih, s katerimi mi razpolagamo. Ta sredstva so tako velika, da morejo zelo dolgo trajati, a prav to je največjega pomena za trajanje in izid takega konflikta. To je ideja britanske vlade, ki je ne sme nihče pozabiti, kadar se misli na konflikte, to je ideja, ki je po mnenju velikobritanske vlade dovolj močna, da zagotovi svetu mir.« Ta izjava je tembolj značilna, ker je bila podana prav v času, ko se mudi v Londonu na obisku bivši nemški gospodarski minister in sedanji guverner Nemške banke dr. Schacht. Ta izjava se zato tolmači tako, da smatra velikobritanska vlada sedanji čas za najugodnejši, da izgovori na račun Nemčije jasen opomin in jo opozori na to, da obstajajo meje potrpljenja Velike Britanije in da z nemške strani ne smejo dalje izzivati tako, da bo vznemirjeno tudi tisto angleško javno mnenje, ki je sicer naklonjeno sodelovanju z Nemčijo in zagotovitvi miru potom medsebojnega prijateljskega sporazumevanja.

ODMEV V NEMČIJI

BERLIN, 16. decembra. Že zadnji incident na banketu tujih časniških poročevalcev, ki ga je izzval Chamberlainov govor na naslov Nemčije in nemškega tiska, kar je povzročilo, da so se nemški poslanik in nemški časnikarji odstranili z banketa, je izzval v Berlinu nerazpoloženje do Londona. To nerazpoloženje je pa včerajšnja Chamberlainova izjava še povečala. Na poučenem mestu se zatrjuje, da bo Hitler poklical v Berlin nemškega veleposlanika v Berlinu, da poroča o najnovejših dogodkih in spremembi angleškega javnega mnenja nasproti Nemčiji. Dalje se tu govori, da bo Hitler v kratkem sam odgovoril Chamberlainu na oba njegova govora, v katerih je govoril na naslov Nemčije v tonu, ki je žaljiv. Verjetno pa je tudi, da bo Chamberlainu odgovoril poprej še Göbbels. Tudi v nemškem tisku, ki je bil doslej nasproti Chamberlainu skrajno prizanesljiv in se je ogibal vsake kritike njegovih izjav, se opaža sedaj preokret. Današnji listi že zavračajo zelo ostro včerajšnjo izjavo angleškega ministrskega predsednika.

Italija poslala v Španijo novih 20.000 prostovoljcev

VPRAŠANJE OPOZICIJE V ANGLEŠKI SPODNJI ZBORNICI IN PRITRDILEN ODGOVOR DRŽAVNEGA TAJNIKA BUTLERJA.

LONDON, 16. decembra. Na včerajšnji seji angleške spodnje zbornice so stavili opozicionalni poslanci vladi vprašanje, ali je poučena o tem, da je Italija za novo ofenzivo, ki jo pripravlja general Franco proti republikancem, poslala v Španijo nove čete? Na to vprašanje je odgovoril državni tajnik Butler, ki je priznal, da je vlada res dobila informacije o tej pošiljatvi novih italijanskih čet generalu Francu. Angleška vlada je zadevno nastopila tudi že pri italijanski vladi v Rimu, kjer so pa odgovorili, da gre le za izpopolnitev tistih edinic italijanske prostovoljske vojske v nacionalistični Španiji, ki niso bile odpoklicane. Opozicija je na to priznanje stavila nadaljnje vprašanje, ali bo angleška vlada storila svojo dolžnost in zahtevala od Italije, da spoštuje prevzete obveznosti. Butler je odgovoril tudi na to vprašanje pritrdilno in obljubil nove korake v Rimu. V zvezi s tem pa poročajo tukajšnji listi, da je poslala Italija po odpoklicu 10.000 svojih prostovoljcev v Španijo že 20.000 novih.

Razočaranje v Italiji

ODLOČNO ZADRŽANJE FRANCIJE JE VZBUDILO PRESENEČENJE IN NEZADOVOLJSTVO — »TRIBUNA« NAPOVEDUJE SILO

RIM, 16. decembra. Avala. Havas poroča: Odklonilno stališče francoskega tiska glede italijanskih aspiracij na Tunizijo, Korziko, Džibuti itd. je vzbudilo v Rimu nezadovoljstvo in razočaranje. Merodajni fašisti so pričakovali, da bo Francija branila svoje pozicije z manjšo slogo in odločnostjo. Glavno upanje fašističnih računov pa je bilo, da je Francija notranje raztrgana in needina. Tudi odločna Bonnetova izjava pred zunanjepolitičnim odborom parlamenta ni zgrešila učinka. Bonnet je izjavil, da bo Francija branila vsako ped svoje zemlje z oboroženo silo, pa naj bo to v Evropi, Afriki ali kjer koli. Ta izjava vzbuja v Rimu vznemirjenje, ker dokazuje, da z diplomatskimi sredstvi Italija ne bo mogla doseči svojega namena. Toda italijanski tisk zavrača francoske argumente z enako odločnostjo. Tako piše n. pr. »Tribuna«, da poznajo Italijo zelo slabo tisti, ki menijo, da bo mogoče odvrniti italijanski narod od njegovih zahtev z oboroženimi grožnjami. Tu gre za zahteve, ki bodo koncem koncev le uresničene, tako ali tako. Italija je že enkrat postavila svoje čelo celi množici držav, ko je vkorakala v Abesinijo. Bolj umerjeno piše »Stampa«, ki meni, da bo Anglija vplivala na Francijo v popustljivem smislu.

Amerika proti Francu

NEWYORK, 16. decembra. Dopisnik »New York Herald Tribune« v Washingtonu poroča iz poučenega vira, da je bivši angleški zunanji minister sir Anthony Eden razpravljal z ameriškimi državniki tudi o vprašanju Španije. S strani ameriške vlade je bilo Edenu sporočeno, da stoji Amerika na stališču, da bi zmaga generala Franca bila popolnoma v nasprotju z ameriškimi interesi. Eden je pa s svoje strani izjavil, da Velika Britanija ne bo priznala generalu Francu pravic vojskujoče se stranke in bo še nadalje vztrajala na svojem dosedanjem stališču.

Chvalkovsky zbolel

PRAGA, 16. decembra. Avala. Agencija Havas javlja: Zunanji minister dr. Chvalkovsky je precej težko obolel. Zaradi tega je moral na zahtevo zdravnikov preložiti svoj obisk v Berlinu.

FRANCO IŠČE V AMERIKI POSOJILO

BILBAO, 16. dec. Finančno ministrstvo Francove vlade se pogaja z neko ameriško finančno skupino za najetje posojila, ki bi služilo za vojne namene. Kot garancija bi prišli v poštev železni rudniki.

OBSODBA PLEVICKE.

PARIZ, 16. decembra. Pariški listi se bavijo obširno z obsodbo Plevicke, žene izginulega generala Skoblina. Desničarski listi pišejo, da pada teža obsodbe — obsojena je bila na dvajset let ječe — tudi na sovjetsko policijo, ki je, kakor so na razpravi dokazali, ugrabila voditelja ruskih emigrantov.

POLITIČNI UMOR V FRANCIJI.

PARIZ, 16. decembra. Pariški časniki poročajo iz južne Francije, da so našli umorjenega nekega Agakekova, ki je bil agent GPU. Pravijo, da gre za politični zločin.

STOLETNICA JUŽNE AFRIKE

CAPETOWN, 16. dec. Danes so se začele v Pretorii velike slavnosti ob priliki 100-letnice ustanovitve južnoafriške kolonije.

ZLATI GUMBI

HANNOVER, 16. dec. Carinski organi so odkrili pri nekem Židu, ki se je nameraval vkrcati na ladjo za Palestino, namesto gumbov v blago všito zlatnino. Žida so zaprli.

Zapiski

Francoski Henlein

Po zgledu češkoslovaškega in poljskega, imajo tudi v Tuniziji svojega Henleina. To je mladi italijanski novinar de Santamaria, direktor tuniškega lista »Unione«, ki izhaja v italijanščini. V imenu 100.000 italijanskih kolonistov zahteva za njih iste pravice, kakor jih je Henlein za Sudete v Karlovih Varih. Francoski listi zahtevajo, da ga oblasti izženejo, ker dnevno blati in napada Francijo ter njene funkcionarje.

Laicizacija avstrijskih šol

»Osservatore Romano« priobčuje vest, po kateri je bil v avstrijskih šolah prečitan dekret, ki dovoljuje učencem, da ne zahajajo k verskemu pouku. Spoved in obhajilo bosta lahko samo v dnevih, ko ni obisk šole obligaten. Verske pesmi pa odslej ne bodo smeli prepevati med poukom petja, ker se smatrajo kot sestaven del verouka.

Francoski načrti s Španijo

Mme. Tabouis pravi v »l'Oeuvreu«, da sta von Ribbentrop in Bonnet ob priliki zadnjega obiska nemškega zunanjega ministra v Parizu govorila tudi o španskem vprašanju. Von Ribbentrop je dejal, da bi Nemčija rada videla zmago generala Franca, Bonnet pa mu je odgovoril, da Francija misli, da bi se mogla najti med zmago generala Franca in drugimi ekstremističnimi načrti rešitev v obliki zmerne vlade v Španiji, ki bi mogla dati vse garancije svojim sosedom.

Rusi pošiljajo Kitajski orožje

»Temps« objavlja vest iz Suiyuana, glavnega mesta Notranje Mongolije, da pošilja Rusija sedaj orožje maršalu Čangkajšeku v glavnem preko Zunanje Mongolije. Do sedaj je šlo vse orožje preko Turkestana. Nova smer pošiljk pa gre od Bajkalskega jezera preko Urge na Langčeu. Kakor znano, so Japonci pred dobrim mesecem protestirali v Parizu tudi zaradi pošiljk orožja iz francoske Kočinčine.

Krivca iščejo

Češkoslovaški poslanik v Parizu Osusky preiskuje, kdo je kriv za septembrsko katastrofo. Posebno se interesira za vprašanje kapitulacije. 19. septembra so bili poslani v Prago francosko-angleški predlogi. 20. septembra zvečer jih je češkoslovaška vlada odklonila. Oba poslanika, Lacroix in Basil Newton sta dvakrat ponoči intervenirala in 21. sept. ob 7. zjutraj je Beneš pristal. Osusky mu je telefoniral, da francoska vlada ni dala zunanjemu ministru takih pooblastil, da bi lahko izsilil odločitev praške vlade in da naj prej njega vprašajo, preden se bodo odločili. Tega pa Beneš ni storil.

„Sudetska epizoda" v Alzaciji

Pariški tednik »Marianne« piše, da nemška oddajna postaja v Saarbrückenu vsak večer oddaja poročila o razmerah v Alzaciji, pri čemer se sklicuje na pisanje avtonomističnih listov, ki pa jih po informacijah pariškega tednika financira nemško propagandno ministrstvo. Saarbrückenski radio poziva k boju proti Židom in emigrantom. »Marianne« dodaja, da se je »sudetska epizoda« začela na isti način, česar Francozi ne smejo pozabiti.

Ruska predvidevanja

»Videti je, da bo protifrancoska gonja v Italiji dosegla višek v trenutku prihoda Chamberlaina in Halifaxa v Rim. Prav verjetno je, da bo Francija takrat javno slišala »karlovarske zahteve«. V svojstvu »preizkušenega mirotvorca« bo takrat Chamberlain zahteval od Francije različne koncesije, samo da se očuva mir«. (Moskovska »Izvestia«).

Maribor, 16. decembra.

Med evropskimi problemi, ki zadnje dni zanimajo in vznemirjajo duhove, je posebno v ospredju klajpedsko vprašanje, ki je postalo aktualno zlasti po nedeljskih volitvah v avtonomni klajpedski deželni zbor, pri katerih so dosegli tamkajšnji Nemci nepričakovano velik uspeh.

Klajpeda, nemško Memel, je mesto, ki je ležalo pred spremembo evropskih meja po veliki svetovni vojni na skrajnem severu nemške Vzhodne Prusije ob Kuriškem morju. Bilo je le z ozkim obrežnim pasom združeno z ostalo Nemčijo, ki je segal kakor jezik v ozemlje carske Rusije. Po versailleski mirovni pogodbi leta 1919. je bila Klajpeda izročena v varstvo zahodnih velesil, leta 1920. je prišla pod francosko upravo, leta 1923. pa je bila prideljena Litvi, toda ne kot njen integralni del, ampak kot samoupravno mesto in ozemlje. K mestu Klajpedi, ki šteje po ljudskem štetju iz leta 1931. okoli 37.000 prebivalcev, je bilo priključeno še vse tisto zaledje, ki je nekoč pripadalo Nemčiji. To ozemlje meri 2.417 kvadratnih kilometrov in ima z mestom vred okoli 147.000 prebivalcev. Za mesto in to ozemlje je bil določen po Zvezi narodov poseben avtonomni statut, ki so ga podpisale kot čuvarke Nemčija, Francija, Anglija, Italija in Japonska. Po tem statutu je bila Klajpedi zagotovljena narodnostna in upravna avtonomija, ki stoji pod nadzorstvom posebnega litvanskega guvernerja. Klajpedsko pristanišče in reka Klajpeda (Memel) sta pa bila internacionalizirana.

S tem je dobila mala republika Litva svoj izhod na morje. Razen tu, sega do morja le še z ozkim obrežjem med Klajpedo in Estonsko, na katerem je pa le nekaj skromnih ribiških vasi in nobenega prikladnega pristanišča. Tako pristanišče bi se dalo tudi težko zgraditi, oziroma bi znašali stroški za gradnjo več, kakor bi zmogla mala Litva. To je bil najvažnejši razlog, da je bila Klajpeda prideljena Litvi, drugi pa je bil bolj sentimentalnega kakor narodnega značaja. Izviral je iz dejstva, da je bilo to ozemlje, nekoč narodnostno litvansko, ponemčeno šele v novejši dobi. Dejstvo pa je, da je bilo po veliki večini nemško že leta 1918. in je ostalo tako tudi kljub dvajsetletni ločitvi od Nemčije. Litvanci niso mogli ali znali spremeniti tega dejstva v svoj prilog. Posrečilo se jim ni niti to, da bi pridobili zopet zavest tistih znatnih tisočev Litvancev, ki igrajo v Klajpedi in njeni okolici približno enako vlogo, kakor pri nas naši nemčurji. Glavna ovira za to so bile poleg mednarodno garantirane klajpedske avtonomije notranje litvanske razprtije, ki niso nikoli dovolile enotne, vsenarodne akcije in so celo v nedeljo, ko je šlo za tako usodne volitve, preprečile enoten nastop. Dočim so šli Nemci na volitve strnjeno v eni sami stranki, so bili Litvanci razcepljeni na štiri.

Kakor svoječasno Avstrijo, pozneje Sudete in Gdansk, je zajelo tudi Klajpedo nicionalno-socialistično vsenemško gibanje pod vodstvom dr. Neumanna, nekakšnega klajpedskega Henleina. Dr. Neumann je že za nedeljske volitve izdal geslo plebiscita, ki naj odloči, ali ostane Klajpeda še dalje v zvezi z Litvo, ali pa naj se priključi k Nemčiji. Pod tem geslom je dosegel zmago za priključitev in vse kaže, da bo že na prvi seji novega klajpedskega deželnega zbora stavljen in sprejet predlog, s katerim se Klajpeda združuje z Nemčijo.

Ta akcija je povzročila v Litvi veliko vznemirjenje in v Kaunasu ter drugod divje demonstracije proti vladi, katero dolže glavne krivde za tak razvoj klajpedskega vprašanja. Pod tem pritiskom je odredila vlada v Kaunasu razne ukrepe, ki pa najbrže ne bodo veliko koristili. Ako klajpedski deželni zbor sprejme sklep za priključitev Klajpede k Nemčiji, Litva sama izvršitve ne bo mogla preprečiti, a tudi na pomoč od zunaj ne more resno računati. Italija in Japonska sta kot podpisnici klajpedskega statuta že izjavili, da sta na klajpedskem vprašanju desinteresirani, kar pomeni, da odobravata priključitev, pa tudi iz Londona prihajajo glasovi, ki pravijo, da se Anglija v to vprašanje ne namerava vmešavati.

Pod težo položaja, ki je s tem nastal, se je Litva baje že pričela direktno pogajati z Nemčijo za nekakšen modus vivendi. V Kaunasu bi radi dosegli, da bi Klajpeda ostala še dalje avtonomna, ako treba popolnoma avtonomna, tudi brez vsake litvanske kontrole in nadoblasti, samo da bi tvorila še dalje litvanski izhod na morje. Baje v Nemčiji niso popolnoma nenaklonjeni temu predlogu, ker se zavedajo, da bi pomenila k Nemčiji priključena in od zaledja popolnoma odrezana Klajpeda težko gospodarsko breme za Nemčijo in stalno pasivno postavko. Vendar izjavljajo v Berlinu, da odločitev ni v njihovih rokah, ampak izključno v rokah klajpedskih Nemcev. — Ako se oni odločijo za priključitev, Nemčija njihovi odločitvi ne bo mogla oporekati.

Kakšna bo odločitev klajpedskih Nemcev in kakšna bo nadaljnja usoda Klajpede, bodo pokazali že prihodnji tedni.

-r.

Romunija totalitarna

S KRALJEVIM DEKRETOM JE USTANOVLJENA EDINO DOVOLJENA STRANKA NARODNEGA PRERODA — VSE DRUGE SO PREPOVEDANE

BUKAREŠTA, 16. decembra. **Politični krogi in javnost Romunije stoje pod senzacionalnim vtisom notranje-političnega preokreta največje važnosti. Kralj Karol je podpisal včeraj dekret, ki odreja priprave za ustanovitev nove državne stranke narodnega preroda. Pomen tega dekreta je v tem, da stopa Romunija z njim v vrsto avtoritarno-totalitarnih držav. Kakor navaja kraljev dekret, je namen nove in edine dovoljene stranke v tem, da združi vse sile naroda v obrambo na zunaj in v dosego napredka ter blagostanja na znotraj. Ustanovitev nove totalitarne stranke je predlagalo 25 političnih osebnosti, med njimi 20 takih, ki so sodelovale že v dosedanjih vladah. K novi stranki lahko pristopijo vsi polnoletni Romuni, v kolikor niso v aktivni vojaški službi. Dekret vsebuje nadalje določbe, da je le nova »Stranka narodnega preroda« upravičena, postavljati volivne kandidatne liste. Delovanje vseh drugih strank je nezakonito in brez izjeme prepovedano.**

Slovaška v uniformi

NA SLOVAŠKEM ŽE POPOLNOMA PREVLADUJE TOTALITARNI SISTEM — UNIFORME HLINKOVE GARDE, MILICE NOVEGA REŽIMA

PRAGA, 16. decembra. Slovaška se urejuje popolnoma po vzorcu totalitarnih držav. Nova parola, ki jo je zlasti naglasil dr. Tuka pred Hlinkovo gardo, se glasi: »Ena garda, en narod, ena država«. Vse dosedanje telovadne organizacije, tudi Sokol, so zato razpuščene, in njihovo premoženje pripade Hlinkovi gardi, ki je nekakšna vladna milica. Vsa Slovaška je že sedaj v znaku črnih uniform te garde. Tudi vsi slovaški ministri nosijo uniforme te garde v svojih ministrstvih v Bratislavi, kakor tudi na seji skupnega ministrskega sveta v Pragi. Tudi slovaški minister v osrednji vladi dr. Sidor, ki je obenem podpredsednik osrednje vlade, sedi v svojem ministrstvu v Pragi v črni uniformi s slovaškim dvojnim križem na desnem rokavu. Enako so uniformirani vsi njegovi uradniki. Konjeniški oddelki garde, ki jim poveljuje slovaški poljedelski minister dr. Teplansky, pa nosijo rdeče hlače. Agitacija za volitve v nedeljo je v polnem teku. Jutri bodo po vsej Slovaški velike manifestacije in parade Hlinkove garde.

Edenova misija v USA

PRIPRAVA TERENA ZA EVENTUALNO SODELOVANJE VELIKE BRITANIJE IN AMERIKE PROTI TOTALITARNIM DRŽAVAM

WASHINGTON, 16. decembra. V tukajšnjih političnih krogih se živahno komentirajo politični cilji Edenovega obiska v Združenih državah. Pri tem se pa naglaša, da je njegov poglavitni namen proučiti vprašanje organizacije skupnega in enotnega odpora Velike Britanije in Združenih držav Severne Amerike proti totalitarnim državam. Ob tej priliki hoče Eden popraviti izgubo angleškega prestiža v USA, ki je nastala po Monakovem. Končno pa hoče prepričati Roosevelta, da Chamberlainova vlada ni germanofilska in je sprejela monakovski sporazum samo zato, ker Velika Britanija na vojno še ni bila pripravljena. Eden hoče s tem v zvezi izvedeti, do kakšne mere bi Zedinjene države podprle Veliko Britanijo, ako bi opustila sedanjo politiko miru za vsako ceno.

Turki dobe Aleksandreto?

POGAJANJA MED TURČIJO, FRANCIJO IN SIRIJO — FRANCIJA SE ŠE NE BO UMAKNILA IZ SIRIJE

PARIZ, 16. decembra. Tu so se razširile vesti, da je pričela turška vlada novo akcijo, katere namen je priključitev avtonomnega sandžaka Aleksandrete k turški republiki. Kakor se zatrjuje, so v teku že zadevna diplomatska pogajanja med Ankaro, Parizom in Damaskom. Največje težkoče dela za enkrat še sirska vlada v Damasku, dočim v Parizu turški nameri niso popolnoma nenaklonjeni, ker bi radi pridobili Turčijo za podporo v eventualnem spopadu na Sredozemlju. Iz istih razlogov se Francija tudi iz Sirije ne bo umaknila, kakor je prej nameravala. Sirija predstavlja za Francijo važno strateško postojanko in oporišče tako za njene ladje, kakor za letalstvo. Predsednik vlade sandžaka Aleksandrete, ali kakor se sedaj imenuje države Hataj, je pa izjavil poročevalcem listov, da o kakih pogajanjih za priključitev k Turčiji ni poučen.

Nove trgovinske metode

VELIKA BRITANIJA BO ZARADI KONKURENCE TOTALITARNIH DRŽAV PRISILJENA, SPREMENITI DOSEDANJE LIBERALNE TRGOVIN. METODE

LONDON, 16. decembra. Reuter poroča: Ob priliki drugega čitanja zakonskega predloga o garancijah za izvoz v spodnji zbornici je minister Hudson izjavil, da se pojavljajo stalno nove težkoče, ker trgovinski nasprotniki Velike Britanije stalno povečujejo svoj pritisk. Zaradi tega bo po njegovem mnenju tudi Velika Britanija prisiljena, uvesti popolnoma nove trgovinske metode pri svojem izvozu. Te metode bi bile izredne in ne bi bile uveljavljene po doslej običajni poti. Minister je izrazil prepričanje, da se poslanska zbornica ne bo upirala, ako bo vlada ugodila izvoznikom in segla po sredstvih, ki ne bodo ustrezala dosedanjim liberalnim tradicijam.

Spor med Rusijo in Japonsko

NOVA ZAOSTRITEV ODNOŠAJEV NA DALJNEM VZHODU ZARADI RIBIŠKIH IN DRUGIH SPOROV

TOKIO, 16. decembra. Spor med Japonsko in sovjetsko Rusijo zaradi japonskega ribolova v morjih ob vzhodni obali Azije, ki pripada sovjetski Rusiji in zaradi raznih obmejnih incidentov se je v zadnjih dveh dneh še poostril. Japonski poslanik v Moskvi je prejel v tej zadevi od svoje vlade v Tokiu nova navodila. Japonska je po svojem poslaniku sporočila sovjetski vladi, da ni pripravljena v nobenem primeru odstopiti od svojega stališča in svojih zahtev. Japonska vlada bo segla v primeru potrebe tudi po najostrejših sredstvih, da zagotovi svojim ribičem ribiške pravice.

TOKIO, 16. decembra. Uradna agencija Domei napada ruskega zunanjega komisarja Litvinova in pravi, da Rusom ni do mirne rešitve ribiškega vprašanja ob obalah Daljnega vzhoda. Japonski veleposlanik v Moskvi je interveniral pri vladi in zahteval, da se vzpostavi status quo na vzhodnosibirski obali.

Velika vohunska afera v Španiji

LONDON, 16. decembra. Po zjutraj dospelih vesteh so v Barceloni odkrili veliko vohunsko organizacijo, ki je imela svoje mreže razpredene po vsej Kataloniji. Po eni vesti je bilo 200 vohunov generala Franca takoj ustreljenih, večje število pa obsojenih na 20 let ječe.

ODGODITEV PALESTINSKE KONFERENCE?

LONDON, 16. decembra. Iz bližine vlade se izve, da bo palestinska konferenca najbrže odgodena zaradi raznih težkoč, ki so nastale pri izbiranju zastopnikov palestinskih Židov in Arabcev. Konferenca naj bi se odgodila do konca meseca januarja ali začetka februarja. Veliko zaskrbljenost povzroča tudi stališče Egipta do vprašanja jeruzalemskega velikega muftija, katerega priznavajo v Kahiri kot edinega resničnega predstavnika palestinskih Arabcev. Zdi se, da pričenja Anglija tudi v tem vprašanju že popuščati.

PREPIR V FRANCOSKEM PARLAMENTU

PARIZ, 16. dec. Pri proračunski razpravi je prišlo do živahnega prerekanja. Louis Marin je zahteval, da se zviša govornikom dovoljeni čas od 3 in pol minute na 5 minut, kar pa je bilo odklonjeno.

OBSODBA ZARADI STAVKE.

PARIZ, 16. decembra. Sodišče v La Rochelle je obsodilo generalnega tajnika delavske zveze zaradi nagovarjanja delavcev za stavko na tri mesece zapora.

Razgrnitev mestnega proračuna

Mestni proračun za leto 1939.-40., in sicer proračun mestnega zaklada, regulacijskega sklada in zaklada ustanov je izgotovljen. V smislu § 117 zakona o mestnih občinah se to javno razglaša z dostavkom, da ima vsak član mesta, kakor tudi vsaka oseba, ki plačuje v mestu davek, pravico, staviti k proračunun svoje pripombe. Proračun je razpoložen na vpogled od vštevši 17. decembra 1938. do vštevši 21. decembra 1938. v mestnem knjigovodstvu med uradnimi urami. V istem roku je tudi vlagati pismene pripombe k proračunu.

Na tuje ime je volil. Ko je včeraj slikarski mojster Avgust Mlinarič hotel voliti, mu je predsednik volivne komisije dejal, da je na njegovo ime že nekdo volil. Policija sedaj zasleduje neznanca, ki je glasoval pod tujim imenom.

m. **Nesreča.** V Stritarjevi ulici je sinoči spodrsnilo zasebnici Mariji Božič, ki je tako nesrečno padla, da si je zlomila levo nogo. Ponesrečenko so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Bivši samostanski postulant okradel samostan. Tukajšnja policija je aretirala Draga Spindlerja, ki je 17. novembra vlomil v samostansko blagajno pri Sv. Jerneju in odnesel 2600 dinarjev gotovine. Ko je denar zapravil, je prišel v Maribor, kjer pa ga je dosegla roka pravice. Mladi vlomilec je bil v samostanu kartuzijancev pri Sv. Jerneju na Dolenjskem samostanski postulant. Ko so drugi bili v cerkvi, je Spindler vlomil v blagajno in z denarjem pobegnil.

Borza. Curih, 16. decembra. Devize: Beograd 10. Pariz 11.65. London 20.29. New York 442.375. Milano 23.275. Berlin 177.37. Praga 15.125.

Vremenska napoved.

Za enkrat še oblačno, nov sneg, potem bolj mrzlo s severovzhodnimi vetrovi, kasneje jasno.

Umetnost vzgajanja

II.

Zadnji članek, o tem vprašanju smo zaključili z dejstvom, da je naloga vzgajanja, pripraviti otroka do samovzgoje.

Kako pripraviti otroka do samovzgoje?

Pri tej nalogi ne smemo pozabiti, da življenje otroka ne obstoji samo v življenju, ki ga lahko opazujemo. Veliko večjo vlogo igra podzavestno otrokovo življenje, ki ga oblikujejo za vas ne vedno vidni vplivi in doživljanja; ti pa gradijo vest in podzavest moralnih, estetskih in splošn kulturnih občutkov otrokove duševnosti. Važno pa je dejstvo, ki se ga moramo zavedati, **da se kulture ne da naučiti.** Ona prodira v človeka, da se tega sam ne zaveda. To je ono ozračje, ki nam samo ob sebi prihaja v kri, ki ima največji pomen za vse življenje in je zato najvažnejši pogoj vzgajanja.. Zato bi šola morala biti tudi družabno in kulturno središče mladine, kot je to postala na tako vzoren način angleška šola. Pri nas tega v veliki večini ni. Vzrokov je veliko. Mogoče je eden od najmanj opaženih, ne zato najmanj važnih, da učitelji prihajajo iz različnih kulturnih okoljev. To bi pa z lahkoto ublažili, če bi posvečali več skrbi družabni kulturi v zavodih, kjer se vzgajajo bodoči učitelji, če bi že tam vnesli v vzgojno ozračje delavnost in dejanje, idejnost in veselje. To ozračje bi oplemenitilo odnos človeka do dela. Mogoče bi tokrat naši učitelji lažje vnesli v svoje razrede atmosfero veselja, ozračje, ki se ne ustvarja niti z zabavo niti s šalo, niti s popustljivostjo nasproti gojencem. To ozračje zavisi od psihične difuzije med osebami, to je produkt duše nekega določenega okolja, v prvi vrsti notranje vedrine vzgojitelja. Ta vzgojna atmosfera je tako važna, da ima za vse življenje lahko pozitivne oz. negativne vplive in prav ta atmosfera zelo olajšuje delo samovzgoje in ustvarja pogoje za ono notranjo harmonijo in enotnost, ki je nikoli ne more ustvariti niti zabava niti brezposlenost niti površnost.

To ozračje, pogosto le podzavestno ustvarjeno je tako močno, da vprav ono daje barvo vsemu doživljanju, in je veliko močnejša kot zavestna vsebina vzgoje. Če pride do nesoglasja med zavestno in podzavestno platjo v doživljanju, prav gotovo, da zavestna plat ne bo odločevala. Dejstva, da je otrokova duša subtilna, naravno žejna podzavestnih vplivov, bi starši ne smeli nikoli pozabiti, še posebej ne, ko se otrok sreča z umazanimi stvarmi življenja. Vzgojitelj mora vse prikazati v luči, da ustvari čim manjšo razliko med zavestnim in podzavestnim doživljajem otroka. Čim je soglasje med tema dvema doživljajema višje, to je tudi doživljanje močnejše, popolnejše in lepše.

Čeprav je podzavestni vpliv prvenstven v vzgajanju otroka, je napačno misliti, da zavestni vpliv začne komaj takrat, ko se podzavestni konča. Nasprotno podzavestni vpliv ne ugasne nikoli, on je vedno važen, vedno buden v človeškem življenju. Tudi z zavestnimi vplivi je treba začeti že v zgodnji mladosti, toda paziti moramo, da v pravem trenutku in na pravem mestu. V ta namen je odločilno, da znamo zbuditi pri otroku čut lastnega dostojanstva, namesto vzora pa, ki naj ga mladina zasleduje, postavimo pred njo **ideal, ki naj ga uresniči v lastni osebi.** To se bo pa zgodilo le takrat, če je otrokova podzavest že pripravljena za sprejem takega ideala, ali v najmanjši meri, da njegova lastna okolina ni povsem nasprotna temu idealu.

Ko smo otroka privedli do te stopnje, **je potrebno spopolniti vsebino lastnega ideala k čutom socialne vrednote.** Vrednota posameznika daje vrednoto človeštvu. Vse dobre lastnosti, ki jih človek zgradi pri sebi, imajo tudi socialno vrednost. Vsako samozatajevanje, ki daje zagotovilo za razumno in dobro dejanje, vsako zadržanje od nezmerne strasti, ne samo da je dobro in vrednota za posameznika, marveč je to tudi socialna dobrina, ki je vedno dobra še za nekoga. Takšna samovzgoja, ki je smoter sebi sami, to je otrokovi osebi in ki je obenem smoter družbi, ima višji etični pomen, neko moralno svrho. **Zp.**

n **Logarska šola v Sarajevu.** Z novim letom bo v Sarajevu otvorjena logarska šola, ki je izšla iz višje gozdarske šole.

Novice

Reorganizacija srednje šole

V INTERESU MLADINE IN BODOČNOSTI NARODA JE, DA SE PREMAKNE REORGANIZACIJA Z MRTVE TOČKE.

O reformi srednjega šolstva je bilo razlitega že mnogo črnila in so se zavzemale za njo največje pedagoške kapacitete. Kljub temu pa se zadeva ne premakne z mrtve točke, čeprav je temeljita preosnova v interesu kulturnega napredka vsega ljudstva.

Današnja srednja šola je neživljenjska, ker je njen celoten ustroj daleč od zahtev in potreb širokih ljudskih plasti, ki predstavljajo večino našega naroda.

Že v prvem razredu mora sprejemati dijaček vase snov, ki nikakor ne odgovarja njegovemu duševnemu razvoju. Ali ni presmešno, da se mora mučiti desetletnik z matematičnim zemljepisom, ki ga ne more doumeti, pa se mora radi tega naučiti po cele strani in celo knjige enostavno na pamet. To je obremenjevanje razvijajočih se možganov in nič ni čudnega, če ti odpovedo, s tem v zvezi pa študentkova volja do nadaljevanja študija. Kje je tu upoštevanje zmogljivosti otroka in življenjskega principa? Ali ne zaviramo s takim načinom vzgojnega dela človekove duševne rasti, mesto da bi jo pospeševali?

Prav tako računa z duševnostjo dijaka zelo malo, ali pa nič neenotno podajanje učne snovi. Življenje je celota in je radi tega treba posredovati kulturne dobrine — kot življenjske izseke — celostno. — Ustroj duševnosti otroka, dijaka je namreč takšen, da lažje in trajnejše sprejema celoto, nego raztrgane in niti malo povezane dele. In kaj dela srednja šola? Ali uči dijaka gledati življenjske pojave v nujni povezanosti? Nikakor ne, kajti že prvošolček mora sprejemati snov vso razbito po predmetih, ki se obravnavajo tako, kot da ni med njimi niti trohice zveze. Življenje pa je vendar povezana celota, in zato nikakor ne more biti matematičnih vprašanj brez fizikalnih, teh brez bioloških, zemljepisnih itd.!

Tako lahko ugotovimo sledeče: Ko hiti naša ljudska šola z velikimi koraki proti novemu, strnjenemu načinu šolskega, vzgojnega dela, opažamo obenem, da srednja šola za tem stremljenjem niti ne caplja, marveč životari v svoji starokopitnosti. Vse, kar je izvršenega v smislu »napredka«, je to, da so malce zmodernizirani učbeniki.

Vemo, da je v splošnem delo srednješolskih vzgojnikov silno otežkočeno. Spričo preskromnih prejemkov, so večinoma prisiljeni, segati po postranskem zaslužku. Posebno so prizadeti v gospodarski plati začetniki, ki so obsojeni s svojimi plačami na bedno životarjenje. Borba za lasten gmotni obstanek jih okupira tako, da se le težko posvečajo temeljitemu in vztrajnemu vzgojnemu delu.

Nadaljnji nedostatek je preobloženost s šolskim delom, saj morajo učne moči naravnost dirkati iz razreda v razred. V takšnih okoliščinah je seveda kaj težavno misliti na koncentracijo pri delu in na upoštevanje vzgojnih principov.

Tretja hiba pri srednješolskem vzgojnem delu pa je, tesna vklenjenost vzgojnikov v starokopitne predpise, ki že zdavnaj ne odgovarjajo načelom sodobne pedagoške znanosti.

Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa smemo zahtevati v interesu nemotenega razvoja naše mladine, da jo skušajo vzgojniki razumeti in se ji približati, ne odbijajoč je s suhoparnim in neživljenjskim trpanjem učne snovi v mlade glave. Več razumevanja za telesno in duševno rast prvošolčka in mladostnika si je treba pridobiti, nujnost pa je tudi, spoznavati, iz kakšne gospodarske in socialne sredine prihaja dijak, kakšne so torej njegove življenjske razmere.

Resničen srednješolski vzgojnik bo pri takšnem stremljenju premagal motnje, izvirajoče iz osebnega življenja, in se bo z lahkoto otresel tudi oklepa šablon in predpisov. Ko bo večina takšnih vzgojnikov, ki bodo hoteli in umeli pravilno vzgajati mladino, potem bodo zastareli predpisi padli sami od sebe in bo morala nastopiti reorganizacija srednjega šolstva.

V intere mladine in našega naroda je, da se premakne reorganizacija srednjega šolstva z mrtve točke. Slovenska javnost pa mora podpreti to stremljenje z vso silo! Laik.

Zahteve ptujskih mehanikov

Mehanična obrt v Ptuju je v zastoju. Vedno manj imajo mehaniki dela v svojih delavnicah. Na nekem sestanku so ugotovili, da je šušmarstvo glavni vzrok propadanja njihove obrti. Poklicni mehaniki se pritožujejo nad trgovci s kolesi. Ti vzdržujejo kar cele mehanične delavnice. Nabavljajo si sestavne dele koles, ki jih potem kar sami montirajo na kolesa. Tako zgubijo mehaniki še zadnji borni zaslužek. Zato zahtevajo ptujski mehaniki, da se trgovcem odvzame pravica prodajanja sestavnih delov koles.

Muslimanka, ki hoče biti moški

V Nevesinju živi 34-letna muslimanka Rabija Čelebić. Že od rane mladosti se oblači kot moški, opravlja samo moške posle, skratka, Rabija hoče biti mož. Kot 10-letna deklica se je pričela obnašati kakor moški, kljub temu, da je popolnoma normalna ženska. Skraja so se Rabije dekleta in žene izogibale, kasneje pa so se nanjo navadile. Njena mati je zelo zadovoljna, da hoče Rabija biti moški in se je celo prekrstila v Ragiba. S tem so se sprijaznile še celo oblasti, ki so Ragibu izdale orožni list na moško ime. Podpisuje se kot moški. Hodi na lov, orje, dela na polju in doma ter vzorno vodi gospdarstvo. Nenavadna žena govori kot moški celo na političnih shodih. Hodi v kavarne in kvarta. Ragib je sicer izredno lepa ženska, vendar pa je zaradi njene »možatosti« še nihče ni prosil za roko. Pač pa hodi Ragib vasovati k vaškim dekletom.

Zmaga hrvatske in slovenske fotografije v Ameriki

Fotografski časopis »Camera Craft« v San Franciscu je razpisal natečaj umetne fotografije, pri katerem je sodelovalo 84 fotografskih klubov celega sveta. Natečaj je trajal celo leto. Prvo mesto v svetovni umetni fotografiji je dobil Foto klub Zagreb, ki je dobil zlat pokal in dodegel 43 točk. Tretjo nagrado je dobil s 23 točkami Fotoklub Ljubljana.

Protituberkulozni dispanzer v Travniku

V Domu narodnega zdravja v Travniku so odprli tudi protituberkulozni dispanzer. Jetični bolniki so ta zavod z veseljem pozdravili. Zdravljenje bo brezplačno. Prav tako bodo bolniki lahko brezplačno uporabljali rentgen in druge zdravstvene naprave.

Zadruga za zavarovanje živine

V Križevcih so živinorejci ustanovili zadrugo za zavarovanje živine. Naloga nove zadruge je organiziranje sistematičnega zavarovanja živine proti boleznim, tatvinam ter raznim nesrečam. Šele nedavno ustanovljena zadruga šteje že precej članov, ki so z delovanjem te zadruge zadovoljni. Za vsak započeti tisočak vrednosti zavarovane živine plačajo zadrugarji po 10 dinarjev.

Za 10.000 din verižic izginilo

Zlatar Davidovac iz Ozke ulice v Celju je v ponedeljek poslal s celjske pošte v Zagreb zavoj zlatih verižic. V Zagrebu je prejemnik ugotovil, da v pošiljki manjka 55 kosov verižic in zaponk iz belega zlata in 1 kos iz rumenega. Verižice še niso bile čisto izdelane. Pogrešano blago je vredno 10.000 din in oblasti poizvedujejo po vmesnih poštah.

o. **Fotografska razstava v Hrastniku.** Fotoklub Hrastnik bo za božične praznike priredil večjo fotografsko razstavo.

o. **Radio poslušalci v Rušah** se zelo pritožujejo zoper nekatere mizarske mojstre, ki nimajo svojih strojev blokiranih. Ti mojstri so bili že prijavljeni poštni direkciji v Ljubljani, žal, brez uspeha. Upamo, da bo vsaj ta javni poziv kaj koristil.

o. **Iz občinske pisarne v Poljčanah.** Banska uprava bo tudi letos podprla akcijo za zatiranje šmarnice s posebnimi nagradami. Prošnje je vložiti najkasneje do 10. febr. — Žigosanje sodov bo 19. dec. v Slov. Bistrici. Vsak prodajalec božičnih dreves se opozarja, da mora imeti potrdilo od pristojne občine o izvoru drevesc. — Do 24. dec. bo občinska pisarna odprta za stranke samo v dopoldanskih urah.

o. **Banski inšpektor okraden.** V stanovanje banskega inšpektorja Dragotina Trstenjaka v Langusovi ulici v Ljubljani je vlomil neznani moški in ukradel nekaj zlatnine, dve damski zapestni uri in precej denarja.

o. **V Šoštanju** je neznani storilec vlomil v župnišče in odnesel precej obleke in živil. Isto noč je skušal vlomiti v gostilno Ješovnik.

o. **Nosečo ženo zabodel v trebuh.** V Maclju se je posestnik Alojz Gabrovec zagledal v 39-letno sosedo Nežo Voduškovo, ki je z njim zanosila. Gabrovcu so bile posledice zelo neprijetne. Zato je slaboumno nosečo ženo zabodel z nožem v trebuh. Nesrečnica se v bolnišnici bori s smrtjo.

c. **Umrl je** 75-letni čevljarski mojster ter nosač in snažilec pogrebnega zavoda Potnik Jožef. — Na Mrzlem polju pri Jurkloštru je umrla 45letna žena posestnika Hercog Marija. — V Škofji vasi je preminula 64-letna posestnica Kolman Marija.

c. **Prva božična drevesca** so bila včeraj naprodaj na Dečkovem trgu. Lepe smreke so bile po 20 din in jelke po 25 din.

c. **Umrl je** 23 dni stari delavčev sin Ogrizek Franc iz Zg. Hudinje 13.

c. **Vsekal se je** v gozdu v Pečovniku v desno nogo in si prerezal žile 38-letni občinski delavec Kolšek Josip. — Na delavca Vodeba Martina v Kalobju se je sesulo kamenje in mu zlomilo levo ključnico.

c. **Nogo si je zmečkal** v kolenu 37-letni delavec Habjan Franc iz Ostrožnega, ko je nalagal stroje iz vagona na voz za cinkarno.

c. **S kolesom** je trčil kontrolor ekspoziture OUZD v Celju Cegnar Franc in se poškodoval po glavi in hrbtu.

c. **Težke opekline** je dobil po nogah pri peči za topljenje bakra sinoči delavec Ravnak Ivan iz Višje vasi 10, ki je zaposlen v kemični tovarni v Celju.

c. **Majhne tatvine** se množe proti zimi. Policija ima nekaj prijav radi ukradenih kokoši in obleke.

n **Bogat dar iz Amerike za božičnico naši deci.** Te dni je poslala vdova znanega lastnika parnikov Gina Mihanovićeva iz Buenos Airesa 130.000 dinarjev za božičnico revnim šolarjem v Dubrovniku.

n **Po 15 letih našla svojega sina.** Orožniška kuharica Ana Žuljević je pred 15 leti zapustila Aleksandrovac in odšla v drugo službo. V domačem kraju je po smrti svojega moža pustila dva mala sinova. Ko sta nekoliko odrasla, sta mladeniča odšla za poslom. Nesrečna mati je zaman 15 let iskala svojega sina. Le izreden slučaj ji je pomagal, da ga je našla. Ko je 19-letni Žuljević te dni iskal delo v vasi Nemil, ga je ustavil orožnik, pri katerem je služila njegova mati. Ni mogoče popisati veselja, ki ga je doživela stara ženica, ko je po 15 letih zagledala svojega sina, o katerem je mislila, da je mrtev.

Lovska latinščina.

»...in tukajle je mesto, kjer sem ga ugriznil!«

Maribor

Skrbi pred zimo

Povsod se vidi, da smo pred nastopom zime. Meščani se oskrbujejo s potrebnim kurivom za dolge zimske mesece, mariborske izložbe so polne toplega zimskega perila in oblek. Vreme je tudi času primerno. Zima bo skoraj tu. Pričakujejo jo z mešanimi občutki, eni z veseljem drugi pa — in teh je mnogo več — s trpkostjo in s strahom, kako bodo preživeli dolge zimske mesece, ko ne bo zaslužka in seveda tudi ne toplih stanovanj ter potrebne prehrane. Po mariborskih ulicah srečujemo sključene starčke, ki zaskrbljeno gledajo proti nebu, če že ne sneži, brezposelni delavci se skrušeno potikajo okoli mestnih vogalov in prosijo za delo, češ, kaj bo pozimi. Vsako leto je v Mariboru ista slika, ko nastopa zima. Takrat se šele vidi vsa ona revščina, ki se v ostalih letnih časih še skrije, pozimi pa stopi razgaljena pred nas in nas opominja ter prosi za človekoljubna dejanja. Zopet bo treba obnoviti in pospešiti socialno skrbstveni aparat. Potrebne bodo razne socialne akcije, da se vsaj malo ublaži zimsko socialno zlo v Mariboru. Treba bo misliti na obnovitev mestne ogrevalnice, morda bo kazalo ustanoviti tudi še posebno ljudsko kuhinjo, kakršno je te dni dobila Ljubljana. Občina je tudi letos preskrbela najpotrebnejše s kurivom, vendar pa bo treba pri tem uvesti pravičen sistem in obdarovati naše bedne meščane po potrebah posameznika in ne vseh po enakem ključu. Tudi letos bo mestna občina obnovila Pomožno akcijo, ki jo naj premožnejši spričo nastopajoče zime čimbolj podprejo.

Mesarji si bodo zgradili lope

Mnogo let je mestna občina od mariborskih mesarjev pobirala stojnino, kljub temu da so stali na državni cesti in ne na občinskih tleh. Za ta denar bi naj mestna občina bila zgradila primerne lopice za mesarje, da bi jih tako obvarovala pred vremenskimi neprilikami. Ker še ni izgledov, da bi Maribor v doglednem času dobil novo tržnico, so naši mesarji sklenili, da si na svoje stroške postavijo na trgu primerne prodajalne lopice. Načrte so že predložili mestnemu gradbenemu uradu v odobritev. Občina je mesarjem obljubila, da bo v ta namen obsekano drevje v Strossmayerjevi ulici. Izboljšala bo razsvetljavo in prostor izravnala.

Želje po končanem izvozu sadja

Nad 500 vagonov jabolk so tekom letošnje jeseni naložili trgovci s sadjem na postaji Maribor, gl. kol. Pretežni del tega se je izvozilo v Nemčijo, nekaj tudi na Češkoslovaško in le par vagonov je bilo odpremljenih na jug naše države. V teku sezone izvoza našega sadja se je ponovno pokazala potreba premestitve vagonske tehtnice z dvanajstega tira, na tako zvane strankarske tire, ki služijo privatnim strankam za nakladanje in razkladanje vagonskih pošiljk. V jeseni je namreč železniški promet tako živahen, da so uslužbenci z delom preobremenjeni in je kljub dobri volji posameznikov, ugoditi želji izvoznikov po tehtanju njihovih vagonskih pošiljk otežkočeno, ker se tehtnica nahaja ločeno od tirov, na katerih se vrši nakladanje. — Upravičeno je torej zabavljanje izvoznikov, ki pri vsem tem trpijo na izgubi časa, ki je v teku sezone predragocen. Upamo pa, da bo železniška uprava ugodila željam izvoznikov.

Maribor v beli odeji

Vremenska poročila so se uresničila. Ponoči so pričele padati prve snežinke, ki so pokrile ves Maribor in okolico. Snežilo je po malem še celo dopoldne, tako da je dobil Maribor lepo belo odejo. Smučarji radovedno pogledujejo na pohorske vrhove in se veselijo zdravega zimskega sporta. Po mariborskih ulicah nastaja snežena brozga, ker se sneg sproti topi, le na strehah in drevju je ostal.

Zaradi par solat...

Včeraj popoldne se je odigral na železniškem prelazu na Ptujski cesti obžalovanja vreden dogodek. Iz mesta se je vračala družina Rogina s Teznega. Za njimi je pritekel neki vrtnar s Tržaške ceste in vihtel v rokah gnojne vile. Ko je dohitel delavko Marijo Rogino, njena dva sinova in hčerko Ivano, je možakar vpil nad Roginovimi in jim očital, da so mu ukradli par solat z vrta. Takoj nato pa je z gnojnimi vilami nekajkrat zamahnil po ubogi ženici ter jo nevarno poškodoval. Marija Roginova ima vbodljaje nad levim ušesom, dlan ima popolnoma prebodeno, sicer pa ima rane po vsem telesu. Ko so njeni otroci videli, kaj se godi z materjo, so se postavili v bran. Zato so jo tudi oni skupili. Hčerka Ivana je dobila tako močan udarec z vilami po glavi, da se je onesveščena zgrudila na tračnice. Hude poškodbe je dobil tudi njen brat Josip. Prihitel je stražnik, ki je družino rešil pred napadalcem. Poškodovance so prepeljali v bolnišnico.

m **Ljudska univerza.** Danes ob 20. bo čital iz svojih del pisatelj Juš Kozak.

m. **Poročili so se v Mariboru** Štefek Janez, delavec, in Miložič Alojzija, delavka; Lorber Franc, posestniški sin, in Kidrič Terezija, posestnica; Podkrižnik Martin, delavec, in Prepelič Terezija, delavka; Verbošt Friderik, preddelavec, in Tavčar Hildegarda, šivilja; Vizjak Anton, tovarniški ključavničar, in Požarnik Marija, snovalka; Skaza Jožef, tkalec, in Riboli Albina, kuharica; Ledinek Franc, elektrikar drž. železnic, in Šunko Amalija, šivilja; Golob Bruno, brivski pomočnik, in frizerka Roter Ida.

m. **Brivnice in česalnice** bodo odprte v nedeljo, 18. t. m., dopoldne.

m. **Ravnatelj Priol** na sadjarski konferenci v Beogradu. Te dni je v kmetijskem ministrstvu konferenca sadjarskih strokovnjakov iz cele države. Maribor zastopa ravnatelj tukajšnje banovinske sadjarske in vinarske šole g. Priol.

m. **Umrla sta včeraj** 70-letni posestnik Anton Majhenič s Teznega in 49letni železniški vratar Jakob Vnuk iz Teslove ulice.

m **Prijatelji mladine in revne dece** obiščejo v nedeljo ob 17. uri v veliki dvorani Narodnega doma delavsko mladino, ki bo prvič nastopila s svojim tamburaškim zborom v prid božičnici za revno delavsko deco. Vsi prijatelji mladine iskreno vabljeni.

m. **Madžarska o Mariboru in Sloveniji.** Poleti so obiskali Maribor madžarski zdravniki in novinarji, ki so si ogledali vsa slovenska zdravilišča in letovišča. Te dni pa prireja vodja te ekskurzije dr. Balsz predavanja o naših krajih, ki jih pojasnjujejo številne skioptične slike.

m. **Nesreča gledališkega igralca.** Včeraj je po serpentinah, ki vodijo proti dravski brvi, 34-letni gledališki igralec Franjo Blaž tako nesrečno padel, da je dobil poškodbe na obrazu. Zdravi se v tukajšnji bolnišnici.

m. **Tatvine perila na dnevnem redu.** Vsak dan prihajajo na policijo poročila o tatvinah perila. Tako je preteklo noč nekdo ukradel posestnici Pavli König z Aleksandrove ceste 11 za 500 dinarjev raznega perila. Enako smolo je imela tudi zasebnica Avrelija Šmirmaul z Ruške ceste 2, ki ji je neznanec odnesel za 300 dinarjev ženskega perila.

m. **Celo na sodišču kradejo.** Sodnemu pripravniku Francu Derenčinu je neznani tat iz pisarne ukradel zimsko suknjo in neznanokam izginil.

m. **Še golobe kradejo.** Tkalec Alojz Črnko iz Vojašniške ulice 6 je prijavil policiji, da mu je nekdo iz golobnjaka ukradel 7 golobov in ga oškodoval za 400 dinarjev.

m. **Opeklinam podlegel.** V tukajšnji bolnišnici je izdihnil poldrugoletni Zvonko Brumec s Teznega. Otrok je padel v škaf kropa in dobil smrtne opekline.

m. **Z voza je padel** v Senarski v Slovenskih goricah 35-letni hlapec Štefan Kunpleš. Pri padcu si je strl več reber na levi strani. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m. **Črn, srednjevelik pes** se je pridružil na vogalu Stritarjeve ulice in Betnavske ceste g. Vinku Megliču; dobi se pri njem, Stritarjeva 47.

m. **Napad na kolesarja.** Ko se je 17-letni pekovski pomočnik Ivan Kramberger s kolesom peljal skozi gozd blizu Sv. Ruperta v Slovenskih goricah, je iz zasede planil nanj neznani napadalec in ga sunil z vozila. Mladenič je pri tem tako nesrečno padel na konec kolesovega krmila, da si je razparal trebuh. Ranjenca so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

m. **Nezgoda starke.** Iz Guštanja se je pripeljala 60-letna železničarjeva vdova Ivana Drobnič. Starki je pred Grajskim kinom postalo nenadoma slabo, da se je zgrudila na pločnik. Pri tem je dobila lažje poškodbe. Prepeljali so jo v bolnišnico.

m. **Staro železo in oglje** na pogorišču barak. Na pogorišču barak in vagonov v Dajnkovi ulici je okoli 100.000 kilogramov starega železa. Neki trgovec je ponudil zanj 50.000 din. Na pogorišče prihajajo kmetje kar z vozovi in kupujejo staro železo. Reveži pa pobirajo ogorke in oglje, da si bodo lahko kurili v svojih sobicah.

m. **Peči kradejo.** Zasebnica Roza Kostajnšek iz Jezdarske ulice 8 je prijavila policiji, da ji je preteklo noč nekdo iz drvarnice ukradel železno peč.

* **Toti list** št. 20 izide že danes proti večeru. Aktualna vsebina. Cena din 1.50.

* **Najdovršenejša krema za lice,** ki pomlajuje vaš ten, je »Forvil Creme de Jour«. Dobi se v drogeriji Kanc.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova ul. 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta, tel. 21-79.

Kino

* **Grajski kino.** »Florentina« Paul Hörbiger in Geraldina Katt. Film posnet v sončni Dalmaciji.

* **Esplanade kino.** »Madame Bovary«, prekrasni velefilm. Pola Negri. Film je v nemškem jeziku.

* **Union kino.** Danes zadnjič velefilm »Raskolnikov«, po romanu F. Dostojevskega s Harry Baur-om.

* **Zvočni kino Pobrežje.** 17. in 18. dec. »Vse za ljubezen«. Magda Schneider, Paul Kemp.

Mariborsko gledališče

Petek: Zaprto.

Sobota, ob 20: »Kralj na Betajnovi«. **Red C.**

Nedelja, ob 15: »Prevara«. **Znižane cene.** Ob 20.: »Hudičev učenec«. **Znižane cene. Zadnjič.**

Zlata nedelja v gledališču prinese ponovitev dveh zelo toplo sprejetih predstav ob **znižanih cenah.** Popoldne domačina Štandekerja ljudsko igro **»Prevaro«,** zvečer pa imenitnega Shawovega **»Hudičevega učenca«.** Zlata nedelja bo brezdvomno privabila mnogo okoličanov v mesto, pa imajo tako priliko, ogledati si dve zelo zanimivi igri.

Kultura

Cankarjev „Kralj na Betajnovi“

V spomin dvajsete obletnice smrti našega velikega Ivana Cankarja je nastudiralo mariborsko gledališče njegovo krepko simbolično-realistično dramo »Kralja na Betajnovi«, ki je doživel od l. 1902., ko je bil napisan in kmalu nato v Ljubljani krščen, že nešteto predstav na različnih, in tudi na našem odru. Simbolistika te drame je v idejah, ki so poosebljene v njenih junakih, realistika pa v fino opazovanem življenju in izkristalizirani karakterizaciji ter pretehtani govorici. O njeni vrednosti, njenem bistvu, pomenu in smislu je bilo prelitega obilo črnila, vendar je gotovo, da bo »Kralj na Betajnovi« živ dokument naše preteklosti in da je obdarovan s tolikimi večnimi resnicami, da se nam tudi za njegovo bodočnost ni treba prav nič bati.

Delo je tako stoodstotno Cankarjevo, čeprav ga je napisal še v dobi mladostnega vrenja, da je bila njegova izbira za to spominsko slovesnost prav posrečena. Z veliko ljubeznijo in pieteto so se ga oklenili tudi režiser g. Jože Kovič in skoraj vsi igralci brez izjeme. Kovič mu je dal preprost scenični okvir, zato je pa poskrbel za toliko večjo poglobitev celotne vprizoritve in dograditev posameznih dejanj ter prizorov. Posrečena je bila razdelitev vlog in moremo zato šteti to predstavo med boljše in vidnejše uspehe novejšega časa.

G. Pavle Kovič se je uveljavil v naslovni vlogi fabrikanta Jožefa Kantorja že pred leti. Sedaj je pokazal, da je le še bolj dozorel in domislil to zanimivo osebnost do podrobnosti. Le prav redki so momenti, ko njegova ustvarjalna sila za rahlo spoznanje popusti. Prav tako do konca dognan je g. Vladimirja Skrbinška lik faliranega študenta Maksa Krnca, v katerem je nakopičena v močnih skladih Cankarjeva misel boja za pravico in resnico. Skrbinšek je dokazal z Maksom, da je zrel umetnik velike kvalitete. To sta dve osrednji osebnosti, dva pola vse drame. Vse ostalo ostaja za njima v ozadju in le podpira ali pobija njuni tezi. Med temi osebami je važna zlasti vloga župnika, ki ga je vpodobil g. Jože Kovič karakterno zelo močno in originalno. Maksovo nasprotje in tekmeca v ljubezni, posestnika Bernota, je vtelesil živo in plastično, z vsem poudarkom zunanjega in notranjega bistva g. Rado Nakrst. Po maski in igri močan je bil sodnik g. Danila Gorinška. Skladno je zadel končno tudi g. Pavel Rasberger zapitega bivšega [illegible] narja in krčmarja Krnca, Maksovega očeta. Pomembno skupino kmetov, ki simbolizira »ljudstvo« z vsemi senčnimi stranmi, vpogljivostjo, spremenljivostjo in neznačajnostjo v vseh odtenkih, so oživeli vsak na svoj način v skladu s celotno ravnijo gg. Franjo Blaž, Edo Verdonik, Peter Malec, Ljudevit, Crnobori, Lojze Štandeker, Danilo Turk in Leopold Blatnik. V slogu položaja in okolja sta zgradila končno g. Just Košuta svojega oskrbnika in g. Milan Košič Koprivca. Oba sta dobro pogodila svoji vlogi.

Na višini moških likov so bile vpodobljene tudi ženske postave te Cankarjeve drameč Predvsem je treba omeniti tokrat resnično vživljeno, naravno in nikjer izumetničeno igro ge. Mileve Zakrajškove v vlogi Kantorjeve žene Hane. Višek je dosegla ob koncu drugega dejanja in v tretjem. Posrečena Francka Kantorjeva je bila gdč. Branka Rasbergerjeva. S svojo mladostno silo in dekliško prepričevalnostjo je vpodobila ta lik vseskozi simpatično in življenjsko resnično. Njima je pridružila gdč. Vladoša Simčičeva nesrečno, na pol še otroško Nino. Gdč. Simčičeva je po vsem svojem bistvu kakor ustvarjena za take vloge. Sodnikovo ženo je dobro pogodila ga. Slava Gorinškova. Lužarico je pa odigrala ga. Danica [illegible]va, čeprav je v nekaterih momentih omagovala.

Tako je naše gledališče najdostojnejše obudilo spomin na dvajseto obletnico Cankarjeve smrti in se poklonilo njegovemu nesmrtnemu geniju. -r.

k **Ameriški prezident Roosevelt** je daroval državi vse manuskripte svojih knjig in govorov. Pri tej priliki je dejal, da bodo študenti lahko našli v njih dober del novejše ameriške zgodovine.

k **»Teden knjige«** imajo sedaj v Romuniji. Francoske književnike zastopajo Georges Duhamel, Jean-Louis Vaudoyer in André Thérive, ki so priredili v Bukarešti in drugih večjih mestih več predavanj.

k. **»Igralna šola«. Za lahko učenje in zanesljivo znanje sestavila mladini Jerica Kozina.** Ljubljana 1938. Str. 64. Samozaložba. — Prejeli smo v oceno mladinsko knjigo, ki jo je po nasvetu odličnih šolnikov izdala v samozaložbi Jerica Kozina. Knjiga predstavlja zbirko šolskih iger z nekaj sto primeri za razno šolsko snov ljudske in srednje šole. Igre so zabavne, zanimive in hkrati zagotavljajo najboljši uspeh v šoli. Knjiga bo s pridom izpolnila želje mladine same, pa tudi staršev in vzgojiteljev, zato knjigo priporočamo. Zlasti primerno darilce bi bila knjižica marsikateremu učencu za božič.

Gospodarstvo

Obvezno zavarovanje obrtnikov

NAČRT UREDBE O ZAVAROVANJU OBRTNIKOV, KI NAJ BI STOPILA V VELJAVO 1. JAN. 1940.

Obrtništvo v naši državi že leta in leta apelira na merodajnih mestih, naj bi se končno rešilo tudi vprašanje obrtniškega pokojninskega in starostnega zavarovanja ter zavarovanja za slučaj bolezni. V ta namen so obrtniške organizacije izdelale v glavnih potezah že več predlogov in osnutkov, ki naj bi služili kot podlaga za tozadevno zakonsko odredbo. Podoba je, da je sedaj stopilo to vprašanje v svojo odločilno fazo ter je pričakovati, da bo obrtniški stan kmalu prišel do potrebnega zavarovanja, za katerega se bori že toliko časa.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je sedaj izdelalo načrt o zavarovanju obrtnikov. Tozadevni osnutek uredbe je izdelal po mnogih predlogih, ki so jih podale obrtniške organizacije in zbornice ter na podlagi tehnično zavarovalnega referata, ki ga je izdelal strokovnjak za zavarovanje. Pri razpravi o tem načrtu uredbe so sodelovali tudi predstavniki posameznih zbornic iz Beograda, Zagreba in Ljubljane. V načelu predvideva načrt uredbe **obvezno pokojninsko zavarovanje obrtništva,** in sicer na temelju § 384 obrtnega zakona. Zavarovanja za slučaj bolezni pa uredba prepušča fakultativni odločitvi zainteresiranih obrtniških organizacij. Načrt uredbe je bil sedaj razposlan vsem zainteresiranim obrtniškim organizacijam v proučitev tako da lahko stavijo še naknadno svoje dodatne predloge.

Po dosedanjih napovedih bi zakonska odredba o obveznem zavarovanju obrtništva stopila v veljavo s 1. januarjem l. 1940. Ker načrta še nismo dobili na vpogled, ni mogoče navesti podrobnih načel, na katera se bo opiralo zavarovanje s katerim bodo obrtniki brez dvoma napravili velik korak naprej v svoji socialni zakonodaji.

Gospodarski pomen proge Št. Janž—Sevnica

Po prevratu sta bili zgrajeni v Sloveniji samo dve novi železniški progi, in sicer 1924. proga Ormož - Ljutomer - Murska Sobota in 1930. proga Rogatec - Krapina, ki sicer le z malim delom leži na slovenskem ozemlju, a je vendar kot taka za Slovenijo zelo pomembna. Pred dnevi se je tema progama priključila še proga Št. Janž - Sevnica, ki je dolga 13.400 m ter ima tri postaje: Tržišče, Jelovec in Boštanj.

Gospodarskega pomena nove proge nihče ne more osporovati, saj bo odprla vsej mirenski dolini pot v svet. Verjetno je, da se bo poslej lesna industrija znatnejše poživila, ko bo nova prometna žila omogočala cenen in nemoten prevoz. Morda pa bo tudi ta ali ona industrija našla v krajih ob progi primeren teren. Tudi ni mogoče prezreti tujsko-prometne važnosti nove proge, ki je odprla tujcem nov in prelep del slovenske zemlje. Spočetka proga menda ne bo prehudo frekventirana, zlasti kar se tiče blagovnega prometa, dočim bo osebni promet, če se izvede primerna tujsko-prometna propaganda, dosti živahnejši, zlasti še zategadelj, ker smo s to progo dobili v Sloveniji prvo krožno progo, ki bo odlično služila izletnikm in tujcem.

Dasi je njen pomen že koj spočetka velik, bo gotovo, čim bo zgrajena proga Črnomelj - Vrbovsko, še znatno porasel. V tem primeru bo večina Slovenije dobila najkrajšo železniško zvezo z morjem. Takrat ne bo samo porasel osebni promet, nego zlasti blagovni, ki si išče najkrajšo pot na morje, v tem primeru na Sušak.

g **Uvoz pšenice v Nemčijo.** Do konca novembra je Nemčija uvozila iz raznih držav 1,156.000 ton pšenice v vrednosti 2 milijardi 400 milijonov.

g **Carinski dohodki.** Od 1. aprila do 30. nov. so znašali carin. dohodki 688,101.582 din, kar znaša nasproti postavki v proračunu 14,311.582 din prebitka.

g. **V Glavni zadružni zvezi,** ki je sedaj po novem zadružnem zakonu najvišja predstavnica vsega jugoslovanskega zadružništva, so v upravi naslednji člani, ki zastopajo slovensko zadružništvo: dr. Anton Korošec, Fran Trček, dr. Jože Basaj, Miloš Štibler, Milan Mravlje in Franc Rakovec.

g. **Nemčija je dala Mehiki večje kredite** za modernizacijo velikih petrolejskih podjetij, ki jih je, kot znano, mehiška vlada pred nedavnim nacionalizirala. Nemčija se namreč zelo trudi, da si zagotovi iz Mehike zadostne količine nafte in pogonskih olj.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam, 2395.66—2405.26, Berlin 1765.52—1779.40, Bruselj 7042.70—7047.76, Curih 996.45—1003.52, London 205.61—207.66, New York 4377.26—4413.57, Pariz 115.57—117.01, Praga 150.43—151.54, Trst 230.95—234.93.

Efekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 470 bl., 4% sev. agrarji 60 bl., 4% agrarji 61, 6% dalm. agrarji 88—90, 6% begluške obv. 90 bl., 7% stab. pos. 97—99, 7% inv. pos. 99 bl., 7% Blair 90—91, 8% Blair 96—96.50. Delnice: Trbovlje 185—187.50, Jadranska 350 d., Sladkorna Osijek 75—100.

Šport

Nova jugoslovanska teniška zmaga

JUGOSLAVIJA : ČILE 2:0 — SIGURNI ZMAGI NAŠIH MUŠKETIRJEV

Jugoslovanska igralca za Davisov pokal Punčec in Pallada sta po svojih velikih uspehih pri mednarodnem prvenstvu Argentine v Buenos Airesu odpotovala v Čile, kjer sta nastopila kot reprezentanta Jugoslavije proti zastopnikom Čilea v Santiago da Chile. Po prvem dnevu vodita naša mušketirja z 2:0.

Punčec je porazil Deika sigurno s 6:4, 6:1, Pallada pa je ravno tako premagal Taverna 6:4, 6:0.

Izreden občni zbor ZNP-a

Na zahtevo Gradjanskega in 50 klubov sopodpisnikov je upravni odbor ZNP-a na svoji zadnji seji sklenil, sklicati izredni občni zbor za 8. januar. Na dnevnem redu je reorganizacija hrvatskega sporta in volitev nove uprave, ki se ji bo moglo zaupati, da je sposobna, izpeljati do kraja akcijo hrvatskih klubov, kajti le pod tem pogojem je Gradjanski pripravljen vzeti nase posledice znane resolucije. Varaždinska Slavija in Hašk še nista odgovorila.

Doslej deset prijav za Helsinki

Finski olimpijski komite je doslej sprejel prijave 10 držav za XII. olimp. igre v Helsinkiu. Prijavile so se Vel. Britanija, Danska, Norveška, Romunija, Italija, Belgija, Kostarika, Švedska, Švica in Jugoslavija.

ITALIJAN MAURO ARBITER V SPORU Z BOLGARIJO

FIFA je v sporu med JNS in Bolgarsko nacionalno sportno federacijo radi 30.000 din, ki jih od slednje zahteva SK Jugoslavija, predlagala za arbitra predsednika Italijanske nog. zveze Mauroa. Bolgari so sedaj ponudili direktna pogajanja brez posrednika, kar pa je JNS odklonil, tako da bo Mauro rešil spor, ki traja že nad dve leti.

FRANCIJA V SE CUPU?

V Bukarešti bo 17. in 18. t. m. sestanek komiteja za srednjeevropski pokal s sodelovanjem zastopnikov češkoslovaške, italijanske, jugoslovanske, madžarske in romunske zveze. Iz poučenih krogov je izšla vest, da bo takoj po zasedanju komiteja povabljena Francija k sodelovanju v Srednjeevropskem cupu.

s. **ISSK »Maribor« bo tudi v letošnji zimski sezoni** prirejal ob nedeljah popoldne v veliki dvorani pri »Orlu« družabne sestanke svojega članstva z jako pestrim in zanimivim sporedom. Sportniki in prijatelji sporta dobrodošli, prireditve pa so dostopne tudi vsemu drugemu občinstvu.

s. **Občni zbor Ljubljanske lahkoatletske podzveze,** ki bi se moral vršiti 18. t. m., je preložen za nedoločen čas.

s. **Punčec in Mitić sta povabljena** na Jamajko, Pallada pa se bo iz Čilea vrnil v Zagreb.

s. **Občni zbor JNS-a** bo 29. januarja v Beogradu.

s. **Beograd : Berlin, revanžna tekma,** bo 5. II. 1939 v Berlinu. Prvo tekmo v Beogradu so dobili Berlinčani s 3:2.

s. **Splitski Hajduk se zanima** za dva češkoslovaška nogometaša, eden izmed njih je Zajiček (Sparta), ki naj bi igral pri Hajduku srednjega napadalca.

s. **Pred prenosom JSŽS v Beograd?** V nedeljo bo občni zbor Jugoslovanske zveze ženskih sportov v Zagrebu. Pri tej priliki se bo tudi reševalo vprašanje prenosa zveze v Beograd, ker je tam aktivnost v ženskem sportu večja kakor v Zagrebu.

s. **V 45. letnem cross country tekmovanju** med angleškima univerzama Oxford in Cambridge na progi 12 km je zmagal Oxford s 46.32 točkam. Prvi je dospel na cilj P. D. Marrian v času 43 min. 27 sek.

s. **V Londonu se vrši tekmovanje za prvenstvo Anglije** v umetnem drsanju na Wembley-stadionu. Svetovna prvakinja Megan Taylor po dovršenih obveznih vajah za malenkost vodi pred Cecilijo Colledge.

s. **Nikanen, finski svetovni rekorder v metu kopja,** se je težko ponesrečil pri vožnji z motornim kolesom.

s. **Avstralec Bromwich,** ki velja po prestopu Budgea med profesionalce, za najboljšega amaterskega teniškega igralca na svetu, je v Melbourneu drugič izgubil proti Quistu 7:5, 6:4.

Šah

Partije z „Avro" turnirja

Niemcovičeva obramba.

(11. kolo v Rotterdamu 22. nov.)

Beli: **Reshewsky** Črni: **Keres**

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. e3, 0—0 5. Ld3, d6 6. Se2, e5 7. 0—0, Tfe8 8. Sg3, Lxc3 9. bxc3, c5 10. Dc2, h6 11. d5, Sbd7 12. f4, exf4 13. exf4, Sf8 14. Ld2, Ld7 15. h3, a6 16. a4, b5 17. axb5, axb5 18. Txa8, Dxa8 19. cxb5, Sxd5 20. Se4, Db8 21. f5, Sh7 22. c4, Sb4 23. Lxb4, cxb4 24. Df2, d5 25. cxd5, Lxb5 26. Dd4, Lxd3 27. Dxd3, Db6+ 28. Kh1, Sf6 29. Sxf6, Dxf6 30. d6, Td8 31. Td1, b3 32. Dxb3, Dxf5 33. Db6, Td7 34. Dd4, De6 35. Dd3, Dg6 36. Db5, De6 37. Dc6, Kh7 38. Dc2, Dg6 39. Dd2, De6 40. Df4, Dg6 41. h4, De6 42. h5, Kg8 43. Td4, Kh7 44. Kh2, Kg8 45. Td2, Kh7 46. Td4, Kg8 47. Td2, Kh7 in remis.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA: 100

Zgodba mojega življenja

Časi neznosne samote so bili za menoj, sedaj sem se počutila v Romuniji domačo in z leti sem si pridobila ogromen krog iskrenih prijateljev in znancev. Stričevi in Nandovi politični ter vojaški pogovori so postali tudi meni zanimivi in skrbno sem prisluškovala vsemu, kar se je govorilo o naši državi in njenih problemih. Ni trajalo dolgo, in vglobila sem se v vse zadeve poljedelstva in industrije, v probleme populacije, zunanje politike, oboroževanja, šolstva, zdravstva ter vse drugo, kar je zadevalo narod in državo.

Zelo pogosti so bili med stricem in Nandom pogovori o zatiranju Romunov onstran Karpatov na Ogrskem. Strica je bolelo, da so ostala brezuspešna vsa njegova zadevna prizadevanja na Dunaju in da je tako postopanje močno slabilo njegovo lojalnost do trozveze. Razpoloženje, ki se je s tem ustvarjalo, je sililo romunsko javno mnenje vedno bolj v nasprotstvo proti avstrijsko-ogrskemu sosedu.

Kralj Karol je bil v svojih zadnjih letih življenja bolehen. Bolehal je na ledvicah in mnogo trpel. Moral se je strogo držati diete; njegova zunanjščina se je močno spremenila in delovna sposobnost zmanjšala. Vendar je opravljal dalje vse svoje vladarske posle. Šele ko se je bolezen poslabšala, je dopustil pomoč, ki mu jo je nudil Ion Bratianu, na katerega je bil vedno bolj navezan. V tej zvezi se spominjam sledečih njegovih besed:

»V starosti boš videla, kako težko je delati z ljudmi, katerih duh je globoko zakoreninjen v formulah in otrdelih predsodkih. Lastni duh je že truden in večne debate in prizadevanja za prepričevanje človeka popolnoma izčrpajo. V mojem položaju je delo z Ionom Bratianujem naravnost odpočitek. Dojemljiv je in razume moje misli. Takoj ugane, kaj hočem in mi ne nasprotuje večno, kakor drugi. Njemu sem modrec, dočim sva se s starim prijateljem Sturdzo razšla vselej čisto izčrpana.«

Tako je začela na nebu romunske zgodovine žareti Bratianujeva zvezda. Stric je brez zadržkov priznal njegov veliki razum, in njegov temperament ga je usposabljal neizogibno za Sturdzovega naslednika. Leta 1908. je Sturdza zaradi starosti opustil vodstvo liberalne stranke in se umaknil iz političnega življenja. Ion Bratianu je postal ministrski predsednik in v sledečih letih voditelj stranke. Sturdza je umrl meseca oktobra leta 1914., skoraj istočasno s svojim starim kraljem.

Drug znak naklonjenosti kralja Karola do mladine je bilo imenovanje princa Barba Stirbeya za upravitelja kronskih posestev namesto leta 1913. umrlega Iona Calinderuja. Princ, potomec stare romunske plemiške rodovine, je bil sijajen značaj in izredno inteligenten mož. Njegova žena Nadéja Bibescu, prav tako aristokratskega pokolenja, je bila odlična pojava velike lepote. Imela je štiri hčere in je živela v svojem gradu Buftei pri Bukarešti. Prinčev stari oče, nekoč romunski vladajoči knez, je bil med tistimi, ki so glasovali za stričevo izvolitev za kralja.

To so bili možje, ki so nam postali svetovalci tudi ko smo mi prevzeli vladarstvo.

Aunty je stregla svojemu bolnemu možu z brezmejno požrtvovalnostjo. V tistem času, ko so povsod zamenjali mladi stare, je postal tudi dvorni zdravnik mlajši znanstvenik dr. Mamulea, ki je zamenjal starega dr. Theodoryja. Dr. Mamulea je postal kmalu ljubljenec vsega dvora, posebno pa tetin, ki mu je v vsem popolnoma zaupala.

Drugi, vseskozi simpatični učenjak, ki je stal v tesnih zvezah z dvorom, je bil mali, okrogli in jovialni profesor Antipa, ki je dolga leta upravljal državno ribarstvo. Studiral je v Nemčiji in govoril nemški prav tako gladko, kakor svoj materin jezik. Posebno radi so ga imeli naši otroci. Prof. Antipa je bil tudi prijatelj mojega moža.

Posebno veselje je imel stric do vožnje po Donavi, in vsako leto ob koncu pomladi ali v začetku poletja smo prirejali križarjenja po veletoku z jahto »Štefan Veliki«. Teh voženj smo se udeleževali navadno stric, teta, moj mož, jaz, starejši otroci, dvorne dame, visoki častniki, često tuji gosti in vsakokrat seveda ministri, ki so bili v Romuniji pri kraljevskih potovanjih neizogibni.

Vsa ta potovanja pa so bila seveda združena tudi z raznimi vladnimi posli, zato so nam bili povsod prirejeni sijajni sprejemi. Z ladje smo prirejali izlete z motornimi in navadnimi čolni v močvirja, jezera, rokave in delto. Vse to so kraji, kakršnih menda nikjer drugje na svetu ni. Tam bivajo divji labodi, pelikani, žerjavi, štorklje, divje race, kragulji in nešteti drugi močvirski in roparski ptiči. Mene so te pokrajine vedno očarale, zlasti tudi še po svojem bujnem rastlinstvu, po nepreglednih skupinah lokvanjev, gozdovih trstičja in bičja.

(Dalje sledi.)

S sodišča

Izpred celjskega sodišča

Za očetomor 6 let robije.

Pri Reparjevih v Prihovi pri Sevnici se niso razumeli. Kakor sto in sto kmečkih družin so se tudi Reparjevi vsak dan prepirali in vsaka malenkost je dala povod za nagajanje. Mati in otroci so trpeli pod očetovo naglo jezo, ki jo je stresal na nje. V jezi se je spozabljal tako daleč, da je davil otroke in polomil metlo in grablje na njihovih hrbtih... 9. novembra so šli oče in vsi trije fantje 26-letni obtoženec Franc ter mlajša Jožef in Stanko v gozd. Franc je delo pustil in odšel krmit popoldne živino. Za njim sta prišla še mlajša brata, ki jima je rekel, naj se vrneta in pomagata očetu. Ta dva pa sta ostala v hlevu in mu nagajala, Stanko mu je še stresel pod noge koš tresk. Franc ga je hotel natepsti, pritekla je mati in prijela Franca za roke; medtem je prišel še oče, ki ni vedel za kaj gre in je Franca dvakrat udaril po licu. Franc je tekel po hiši, skozi obe sobi in shrambo v vežo. Oče je zagrabil leseno smetišnico, Franc pa sekiro, ki je bila v predsobi naslonjena v kot. Še predno se je Franc ozrl, je zamahnil in ni mogel več zadržati težke sekire — oče je bil preblizu. Zadel ga je v leva prsa, mu zlomil dve rebri in žile v prsih so popokale očetu, na koži pa se je poznala le podpludba. Žena ga je zagrabila, ko je omahoval in je mislila, da le simulira. Čez nekaj trenutkov pa je spoznala, da je mrtev. — Sodišče je obsodilo Franca Reparja na 6 let robije in trajno izgubo častnih pravic, odsedeti bo moral tudi 10 dni pogojne kazni, ko je posekal dve drevesi v občinskem gozdu. Franc je kazen sprejel.

Marinček Anton je star 26 let in je bil v Radovljici metlarski pomočnik. Šestkrat je bil že kaznovan in se je preselil v Celje, kjer ga je nastavila Mohorjeva tiskarna za slugo z 216 dinarji plače na teden. Kmalu se je v Celju znašel in celo politično je bil zelo živahen. 3. sept. pa ga je stražnik zasačil, ko je poskušal vlomiti v tiskarno. Marinček je pojedel kos stekla, prepeljali so ga v bolnišnico, odtod pa na sodišče, kjer so mu prisodili 2 leti robije.

Ponočni napad na Pobrežju

Okrog pol sedme ure 16. oktobra sta se vračala proti domu v Dr. Vrstovškovo ulico na Pobrežju Franc Kovačič in Jožef Brumen. Pred Kovačičevo hišo sta prijatelja postala. Znenada sta stopila iz teme proti njima dva neznanca, od katerih je eden vprašal Kovačiča, zakaj se širokoprsi. Nastal je prepir v katerem je eden neznancev udaril s kamnom po Brumnovi glavi, drugi pa je prestrelil Kovačiču desni uhelj in nogo. Nato sta napadalca pobegnila.

Oblastva so zaslišala več prič in ugotovila, da sta se malo pred napadom nahajala v bližini napada zidarska pomočnik Franc Vrbnjak in Alojz Neubauer, oba doma iz Gubčeve ulice na Pobrežju. Oba sta odločno zanikala, kar se ju je dolžilo. Vrbnjak je povedal, da je bil v času napada še doma. On je sicer odšel z Neubauerjem nekaj po tem času z doma proti Zupanovi gostilni v Marija Brezje. Izdal pa je napadalca Vrbnjakov plašč. Brumen je namreč povedal, da je pri ruvanju utrgal Vrbnjakov zimski plašč. In res — Vrbnjakov plašč je bil na tistem mestu skrbno zašit. Pri razpravi sta oba osumljenca zanikala krivdo vkljub vsem jasnim dokazom. Trdila sta celo, da imata priče, ki bi pod prisego izpovedale, da je Brumen sam ustrelil prijatelja Kovačiča.

Vendar jima pa zanikanje ni pomagalo. Obsojena sta bila: Vrbnjak na **6 mesecev**, Neubauer pa na **7 mesecev strogega zapora**; nadalje morata plačati nerazdeljeno Kovačiču 800 din za prestreljene čevlje, bolniške stroške in bolečine. Za višjo odškodnino se je zavrnil Kovačec na civilno pravdno pot. Po obsodbi je hotel Vrbnjak, da bi ga izpustili za nekaj tednov, česar pa senatni predsednik dr. Čemer ni dovolil. Oba sta morala znova v zapore, od koder so jih prignali k razpravi. Obtožnico je zastopal namestnik drž. pravdnika Košenina.

Zanimivosti

Zapeljani ameriški senatorji

ZNANI AMERIŠKI TOVARNAR JE PODKUPIL PLESALKE, DA ZAPELJEJO ČASTITLJIVE SENATORJE. ARETACIJA, NAD KATERO SE ŠKANDALIZIRA VES NEW YORK.

Ko je nedavno prišel v New York parnik »Queen Mary«, je stopila policija v luksuzni razred in tam aretirala 31-letnega Williama B. Bucknerja, nečaka »zavarovalnega kralja« in enega najpoznanejših ljudi v poslovnem svetu Amerike. Buckner, ki je nedavno razširil vest, da se bo zaročil z lepo filmsko igralko Loretto Young, je obtožen, da je skušal pridobiti nekatere vplivne člane ameriškega senata, da bi mu pomagali uresničiti neko ogromno špekulacijo na borzi.

Potem ko je nabavil vse akcije filipinske železnice, ki so padle skoro na ničlo, je nameraval doseči, da bi se izglasoval zakon, ki bi z garancijo vlade omogočil tem železnicam neposredno in naglo saniranje.

Kakor je na prvem zaslišavanju sam priznal, je v ta namen najel pet najlepših mladih plesalk z Broadwaya in jim dal nalogo, naj za časa neke velike nočne zabave, ki jo priredi on sam, zapeljejo pet senatorjev in jih pregovorijo, naj napravijo tisto, kar on želi.

Za kavcijo v višini 2.000 dolarjev so ga pustili na svobodo z garancijo, da pride pred preiskovalnega sodnika. Po drugih obtožnicah je nagovoril nekaj svojih strank, naj napravijo na borzi nekaj špekulacij, s čimer jim je povzročil škode za približno 1,000.000 dolarjev.

Čeprav Buckner še ni bil zaročen, je vendar živel z Loretto Young v najtesnejšem prijateljstvu. Zato so mu dovolili, da se telefonično razgovarja z igralko, ki je v Hollywoodu, in ji sporoči, kaj se mu je pripetilo.

»Ne boj se!« ji je dejal Buckner, »stvar se bo rešila na najboljši način!« — V njegovi prtljagi na parniku »Queen Mary« so našli cel šop ljubezenskih pisem in telegramov, ki mu jih je poslala igralka.

Zdravnik, ki zdravi plešavost

Švedski kirurg dr. Eskil Kilin trdi, da je popolna plešavost v mnogih primerih z uživanjem hipofizičnih preparatov ozdravljiva. V neki svoji razpravi pravi, da je na mnogih svojih pacientih preizkusil odnošaje hipofize do rasti človeških las.

Dr. Kilin je že pred tem imel pomembne uspehe pri zdravljenju pozne pubertete s prenosom hipofize. Hipofiza je v zvezi z možganskimi funkcijami. To žleza je takoj pod možgani. Zato prenaša švedski kirurg hipofizo sveže zaklanega teleta na drugo, bolj pristopno mesto.

Učenjak opisuje zanimiv primer neke svoje pacientke. Ta je poleg drugih bolezni trpela tudi na popolni plešavosti. Z uživanjem hipofizinih preparatov so lasje zopet pričeli rasti. Prejšnja nerodovitnost je izginila in pacientka je rodila zdravega dečka. Ko je žena prenehala z uživanjem omenjenih preparatov, so ji lasje izpadali in postala je zopet popolnoma plešasta. Nato je zdravnik prenesel hipofizi dveh telet na pacientko, ki je za pol leta dobila zopet normalne lase.

Vzpodbujen s tem uspehom je dr. Kilin nadaljeval s svojim delom. Dajal je hipofizine preparate popolnoma plešastim ljudem. Ti poizkusi so imeli pri zadostnem uživanju preparatov v treh primerih popoln uspeh. Človeku srednjih let so po 6 mesecih zdravljenja zrasli normalni lasje. Neka 50-letna žena je bila popolnoma plešasta. Uživala je tablete hipofiznih preparatov in so ji zato na nekaterih krajih zrasli lasje. Ko pa ji je vcepil še hipofizo, so ji lasje zrasli na celi glavi in po nekaj letih o pleši ni bilo več sledu.

Našteti uspehi švedskega zdravnika so odjeknili po celem svetu in mnogi plešci so zaprosili, naj jim odpravi nevšečno plešo. Za dr. Kilinove uspehe pa se zanimajo tudi zdravniški krogi, ki izražajo zadovoljstvo nad njegovim znanstvenim delom.

× **Kadar je poln mesec, Angleži ne prižigajo pouličnih svetilk,** da bi na ta način štedili. Čeprav imamo več ko preveč priložnosti, brati »vice« na račun Škotov, imajo Angleži mnogo navad, ki pričajo, da niso ravno preveč razsipni. Še iz davnih časov se je ohranila navada, da se za časa polnega meseca ne prižigajo ulične svetilke. Ob priliki zadnjega luninega mrka je neki avtomobil povozil 12 letno deklico, ker so ulice nenadoma potemnele...

× **Američani kmalu ne bodo več kupovali srajc.** Amerika je še vedno zemlja neomejenih možnosti. Poslovni duh Američanov se neprestano ukvarja s tem, da bi našel nov način zaslužka. Tako so te dni odprli v Newyorku nekaj trgovin, ki so prve te vrste na svetu. Te trgovine se bavijo z izposojanjem srajc. Za majhen denar dobi lahko stranka v taki trgovini srajco »v najem«. Srajce se dobivajo na posodo od enega do mesec dni. Lastnik teh trgovin je izjavil, da mu gre posel odlično in da bo, kadar bo svojo »trgovino« še bolj vpeljal, malokateri Američan svoje srajce kupoval.

Sokolstvo

1. **Sokol Maribor-Matica** se najlepše zahvaljuje vsem darovalcem, ki so pripomogli društvu, da je tako lepo obdarilo za Miklavža svojo deco in naraščaj. Zdravo!

1. **Sokol Maribor-Matica** obvešča in poziva vse članstvo, naraščaj in deco, da se udeleži **izredne slavnostne seje,** ki se bo vršila v nedeljo, dne 18. t. m., ob 10. uri dopoldne v dvorani Sokolskega doma. Zdravo!

Radio

Sobota, 17. decembra.

Ljubljana: 12 Plošče v venček povezane; 13.20 Plošče; 17 Otroška ura; 18 Za delopust igra RO; 18.40 Zagorski rudnik; 19.50 Beseda k prazniku; 20 Zunanja politika; 20.30 Vesel večer J. Jurčiča; 22.15 Za vesel konec tedna. — **Beograd:** 12.35 Koncert RO; 17.20 Zabavni koncert velikega orkestra; 20 Narodne pesmi; 21 Koncert vojaške godbe; 22 Prenos plesne glasbe iz kavarne. — **Sofija:** 19 Kvartet mandolin; 20.55 Lahka glasba. — **Varšava:** 21 Kamienskega komična opera »Dame in huzarji«. — **Bukarešta:** 20.15 Lisztov večer. — **Berlin:** 20.10 Plesni večer. — **Breslau:** 20.10 Dobra volja s plesom. — **Firenze:** 19.20 Slavni odlomki iz italijanskih oper; 21.20 Velik koncert lahke glasbe.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Dražbe, preklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj ori naročilu oziroma ga je vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

UŽITEK RADIJSKIH SPREJEMOV
ob dolgih zimskih večerih izpopolnjuje k vinu in čaju samo Čebokli-jev suhor in domači keksi. Pekarna, Glavni trg 9. 2687

Sveže namočene
POLENOVKE
dobite dnevno v trgovini Josip Skaza, Maribor, Glavni trg. 3410

POZOR!
Šivane odeje, ročno delo, z lepo vato polnjene, od **68 din** naprej. **Klot-odeje,** dobre kvalitete, od **79 din** naprej. **Hubertus-plašče,** impregnirane, **prej 300 din, sedaj 239 din. Flanel,** dobre kvalitete, **4.50 din,** kakor tudi vsakovrstne štofe, volne, platna ter različno manufakturno blago dobite **najceneje** le pri **Mira Penič,** Maribor, Vetrinjska 9. 2294

ZASTONJ DOBITE
zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: **Karmah, Žalec.** 3143

Vsaki petek in soboto
SVEŽE MORSKE RIBE
Sv. Peter zrezki, Prvovrstno damatinsko viško in domače vino. Priporoča se gostilna »Otok Vis«, Sodna ul. 3885

POZOR!
Božična drevesa vseh velikosti dobite od 17. 12. naprej pri pokopališču, Pobrežje! 3853

ZAVESE
odeje volnene, vatirane, povnice, puh, perje dobavlja poceni »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 3847

KLOBUKE
vseh vrst, doma izdelane, proti dežju impregnirane, kakor tudi čepice po konkurenčnih cenah dobite le pri Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska ul. 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din. 3848

POZOR MARIBORČANI!
Naš kmečki sladki kruh je res reklama.
v okusu in vitaminih
za zdravje to pomoč je sama!
Pekarna Rakuša, Koroška cesta 24. 3788

Prodam

PRISTEN CVETLIČNI MED po din 16.— za kg, pri večjem odjemu popust, oddaja Kmetijska družba. Meljska c. št. 12. 3371

RAZNE VRSTE MEDU
lastnega pridelka od **din 16.-** naprej samo pri Oton Črepinko, Zrinjskega trg. Trgovci popust. 3886

Velik
ELEKTRIČNI GRAMOFON
(kavarniški) za različne jakosti struje, urejen kot avtomat prodam. Amon, Maribor, Marijina 10-I. 3849

Sobo odda

SOBA
opremljena, velika, sončna, se odda. Naslov v upravi. 3841

Stanovanje

SOBA IN KUHINJA
se odda s 1. januarjem v Vodnikovi ulici. Studenci. Vprašati Dr. Krekova 2, Studenci. 3850

Stanovanje išče

DVOSOBNO STANOVANJE
komfortno, v centru iščem za 15. januar ali 1. februar. Naslove pustiti v upravi. 3851

Službo dobi

UČENEC
za fino-mehanično delavnico se takoj sprejme. Znanje slovenskega in nemškega jezika neobhodno potrebno. Ponudbe na upravo pod »Dobro spričevalo«. 3890

Kavalir
kupi bonboniere in košarice samo pri
„KAVALIRJU"
Gosposka ulica 28.

Razprodaja
železja in traverz
od Danjkovih barak in vagonov
TEZNO
vogal Ptujske in Tržaške c.

Božične svečice, patentna držala, čudežne svečice, angelske lase, lameta, papir za bonbončke, raznobarvni staniol papir itd. kupite najceneje v
Knjigarni Tiskovne zadruge, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14 uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.